

DICLE ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ
DERGİSİ

HAKEMLİ DERGİ

CİLT : X

SAYI : 2

DIYARBAKIR - 2008

İSLAM'DA YÖNETİM SİSTEMİ KONUSUNDA BİR LİTERATÜR DENEMESİ

Doç. Dr. Mehmet Azimli*

Sunuş

Dünya tarihinin en önemli ve tarihin yönünü değiştiren olaylarından biri kanaatimizce İslam'ın dünya sahnesine çıkmasıdır. İslam ile birlikte Çin'den atlas okyanusuna, balkanlardan Filipinlere kadarki o günkü dünya'nın en önemli ve kapsamlı bölümü, bu yeni dinin etki ve hakimiyet alanına girmiştir. Yaklaşık 15 asırdır da bu coğrafyada bu etki süregelmektedir.

İşte bu büyük coğrafyaya hakim olan İslam Medeniyeti'nin yönetim sistemi merak konusu olmuş ve 15 asırdır bu konuda kitaplar yazılmakla beraber, özellikle 3 mart 1924 tarihinde hilafetin kaldırılmasıyla birlikte literatür oldukça çoğalmıştır. Biz çalışmamızda bu konudaki literatürün bir kısmını vermek istiyoruz. hiç şüphesiz bu literatür bu konudaki yazılanların tamamı değildir. Ancak bu alanda çalışmak isteyenlere yardımcı olması bakımından ağırlıklı olarak Türkçe yayınlanan eserlere yer verilmiştir. esasen bu literatür çalışması, hocam Prof. Dr. Hulusi Kılıç'ın teşvikleri ve katkılarıyla ile oluşturulmuştur. Bu vesileyle ona ve Dr. Tayyip Kılıç'a teşekkür etmeyi borç bilirim.

- Abdurrahman Hebenneka, “Heli'l-İnsanü Halifetu'n-Anillahi Fi Arzihi”, *Mecelletu Buhusu'l- İktisadi'l-İslâmî*, Byy, Amman, 1911.
- Abdülaziz Bedrî, *İslam'da Devlet Adamı Ve Alim*, Çev; Kemal Solak, İstanbul, 1989.
- Abdülaziz Dürî, *En-Nuzumu'l-İslâmiyye*, Bağdat, 1950.
- Abdülkadir Udeh, *İslam Ve Siyasi Durumumuz*, Çev; Heyet, İstanbul, 1989.
- Abdülkerim Hatib, *El-Hilafe Ve'l-İmame*, Beyrut, 1975.
- Abdülkerim Zeydan, *İslam'da Fert Ve Devlet*, Çev; Zeki Soyyiğit, İstanbul, 1969.
- Abdüvehhab Efendî, *Nasıl Bir Devlet*, Çev; Hasan Kösebalaban, İstanbul, 1994.
- Ahmet Sıddık Abdurrahman, *Bey'at*, Kahire, 1998.
- Akbulut Ahmet, “Hariciliğin Siyasi Görüşleri”, *AÜİFD*, S., XXXI, Ankara, 1989.

---

* Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

- Akbulut Ahmet, “Kur’an-I Kerim Açısından Egemenlik Meselesi”, *İslamî Araştırmalar*, S. 3-4, Ankara, 1995.
- Akbulut Ahmet, *Sahabe Devri Siyasî Hadiselerinin Kelamî Problemlere Etkisi*, İstanbul, 1992.
- Akkaya Necla, “İslam Hukukunda Kadının Siyasî Hakları”, *İslami Araştırmalar*, S. IV, Ankara, 1997.
- Akyüz Vecdi, *Hilafetin Saltanata Dönüşmesi*, İstanbul, 1991.
- Akyüz Vecdi, *Kur’ân-ı Kerîm’de Siyasî Kavramlar*, İstanbul, 1998.
- Algül Hüseyin, “Asrı Saadette İdari Hayat”, *Asrı Saadette İslâm*, Editör: Vecdi Akyüz, İstanbul, 1994.
- Algül, Hüseyin, “Hz. Peygamber’in İmamet Tasarrufu: Devlet Başkanı Olarak Hz. Peygamber’in Tasarrufları”, *Din-Devlet İlişkileri Sempozyumu* (3-4 Nisan 1993: Bursa) İstanbul, 1996.
- Ali Abdurrazık, *İslamda İktidarın Temelleri*, Çev; Ömer Rıza Doğrul, İstanbul, 1995.
- Ali Haydar Emin Efendi, *Düreru’l Hukkam, Şerhi Mecelletü’l-Ahkâm*, İstanbul, 1330.
- Ali Hüseyinî Harputlî, *İslam Ve’l-Hilafe*, Beyrut, 1979.
- Alkan Mustafa, *Osmanlılarda Hilafet*, İzmir, 1997.
- Allan. J., “Hatem” *İ.A.*, İstanbul, 1990.
- Apaydın H. Yunus, *Müslüman Siyaset Geleneğinde Din-Devlet İlişkisi*, Bilimname, I, 2003.
- Arık Feda Şamil, *Türkiye Selçuklularında Sultan’ın Kazai Yetkileri Ve Kullanılışı*, (1075–1243), Ankara, 1986.
- Artuk İbrahim, “Sikke” *İ.A.* İstanbul, 1990.
- Atasoy Nurhan, , “Hırkai Saadet”, *DİA*, İstanbul, 1990.
- Attar Fahrettin, “Azil”, *DİA*, İstanbul, 1990.
- Aydın Hakkı, “İslâm Hukuku, Devlet Ve Ahkâm-I Sultaniyye İlişkisi”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, V/2, Sivas, 2001.
- Aydın M. Akif, *Osmanlıda Hukuk, Osmanlı Devleti Ve Medeniyeti Tarihi*, Ed: Ekmelüddin İhsanoğlu, İrcıca Yayınları, İstanbul, 1994.
- Aydın Mehmet Akif, “Anayasa”, *DİA*. İstanbul, 1994.
- Aydın Mustafa, *İlk Dönem İslam Toplumunun Şekillenışı*, İstanbul, 1991.

- Azimli Mehmet, “Ehl-İ Beyt’in Kurduğu İlk Devlet; İdrisîler”, *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fak. Dergisi*, C.,V, S., I, Diyarbakır, 2003.
- Azimli Mehmet, “Hilafet Karşısı Bir Kişi Olarak Ali Abdurrazık Ve Kitabı "İslam Ve Usulu'l-Hukm" Üzerine Bazı Mülâhazalar”, *Marife*, Konya, 2002.
- Azimli Mehmet, “Kadınların İdareciliği Konusundaki Rivayete Tarihsel Bağlamda Eleştirel Bir Yaklaşım”, *İslami Araştırmalar*, C.. 15. S.. 3 Ankara, 2002.
- Azimli Mehmet, *Halifelik Tarihine Giriş*, Konya, 2005.
- Bağcı Musa, “Kader İnancının Siyasetle İlişkisi Ve Bu İlişkilerin Hadis Uydurmadaki Rolü”, *DÜİFD*, Diyarbakır, 2000.
- Baktır Mustafa, ”Hutbe”, *DİA.*, İstanbul, 1990.
- Barkan Ömer L, Türkiye’de Sultanların Teşrii Sıfat Ve Salahiyetleri Ve Kanunnameler, İstanbul, 1947.
- Bartold W., *İslam Medeniyeti Tarihi*, Çev; Fuat Köprülü, Ankara, 1973.
- Basset Rene, “Bürde”, *İA.* İstanbul, 1990.
- Başgil Ali Fuad, *Devlet Nedir?* İÜHFM, XII/4, İstanbul, 1946.
- Başoğlu Tuncay, “Hilafetin Subüt Şartı Olarak Beyat” *İlam*, S., 2, İstanbul, 1996.
- Beyaz Zekeriya, *İslam Ve Siyasi Düzen*, İstanbul, 1991.
- Birsin Mehmet, *Maverdi'nin Devlet Anlayışı*, Ankara, 2004.
- Birsin, Mehmet, *İslam Hukuku Açısından Medine Site Devletinde Yönetim Biçimi*, Dan.: Prof. Dr. Hamdi Döndüren, UÜSBE., Bursa 1995.
- Bulaç Ali “Asrı Saadette Siyasi Olaylar”, *Asrı Saadet İslam*, Editörü: Vecdi Akyüz, İstanbul, 1994.
- Bulaç Ali, *Modern Ulus Devlet*, İstanbul, 1995.
- Bulaç Ali, *Modern Zamanlarda Din-Devlet İlişkileri*, İstanbul, 1990.
- Câbiri Muhammed Âbid, *İslam'da Siyasal Akıl*, Çev; Vecdi Akyüz, İstanbul, 1997.
- Calder Norman, *Friday Prayer And The Juristic Theory Of Government: Sareakhsi*, Shirazi, Mavardi, Bulletin Of The School Of Oriental And African Studies, 49,1986, S: 35–47.
- Can Ramazan, *Hz. Peygamber Sonrası Yönetimde Meşrutiyet Tartışmaları ve Saltanata Karşı Duranlar*, İstanbul, 2008.

- Canikli İlyas, *Siyasetin Kurucusu Olarak Hadis*, BYY, TRZ, TBMM. Kütüphanesi.
- Casim Avcı, “Hilafet”, *DİA*, İstanbul, 1998.
- Cavid İkbâl, “İslâm’da Devlet Kavramı”, *İslam Siyaset Teorisi Ve Sorunları*, Çev; Halim Sırçalı, Editör: M. Ahmet, İstanbul, 1997.
- Corci Zeydan, *İslam Medeniyeti*, Çev; Zeki Megamiz, İstanbul, 1974.
- Crone Patricia And Hinds Martin, *God’s Caliph*, London, 1986.
- Crone Patricia And Martin Hinds, *God’s Caliph, Halifetullah*, London, 1986, Giriş Bölümü, Çev; Mehmet Azimli, Ali Akay, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C., 9, S., II, Diyarbakır, 2007.
- Çulcu Murat, *Ulusal Egemenlik Karşısında Saltanat, Hilafet, Başkanlık*, İstanbul, 2005.
- Demir Halis, *Devlet Gücünün Sınırlandırılması*, İstanbul, 2004.
- Demirel Harun Reşid, *Yönetimle İlgili Hadis Ve Haberlerin Bilimsel Değerlendirilmesi* (Basılmamış Doktora Tezi) Konya, 1998.
- Dîez. E. “Minber”, *İA*, İstanbul, 1990.
- Ebu Yusuf, *Kitabu’l Harac*, Kahire, 1382.
- Ed-Demicî Süleyman, *İslâm’da Devlet Başkanlığı*, Hilafet, Beyat, Şura, Çev; İbrahim Cücük, İstanbul, 1996.
- Enver Rifai, *En-Nüzumu’l-İslamiyye*, Dımaşk, 1973.
- Enver Rifâî, *İslam Hadaratihü Ve Nizamuhu*, Beyrut, Trz.
- Erdoğan Mustafa, *Hukuk Devleti*, C:14/2, 2001, S: 267–270.
- Eryarsoy Beşir, *İslam’da Devlet Yapısı*, İstanbul, 1995.
- Esed Muhammed, *İslam’da Yönetim Biçimi*, Çev; Beşir Eryarsoy, İstanbul, 1988.
- Fayda Mustafa, “Emr”, *DİA*, İstanbul, 1995.
- Fazlurrahman, “İslam Ve Siyasi Aksiyon”, *Türkiye Günlüğü*, Çev; Adil Çiftçi, S.34, Ankara, 1995.
- Fehmi Cedan, *İslâm’da Yönetim Tartışmaları*, Çev; Mehmet Yolcu, İstanbul, 1989.
- Ferra, *Ahkamu’s-Sultaniyye*, Kahire, 1406.
- Fethi Osman, “İmama Bey’at”, Çev; Halim Sırçalı, *İslami Siyaset Ve Sorunları*, Editör: Mümtaz Ahmet, İstanbul, 1997.
- Fethiye En-Nabrâvî, *Tarihu’n- Nuzûm Ve’l-Hazâratu’l-İslâm*, Mısır, 1981.

- Gerber Haim, *State, Society And Law İn Islam*, Albany: State University Of New York Press, 1994.
- Gibb Hamilton, “İslamın İlk Devirlerinde Hükümet Müessesesinin Teşekkülü”, *AÜİF. Dergisi.* , Çev; Hüseyin Gazi Yurdaydın, S.: I, Ankara, 1956.
- Gibb Hamilton, *İslam Medeniyeti Üzerine Araştırmalar*, Çev; Heyet, İstanbul, 1991.
- Grohmann, A. “Tiraz” *İA.* İstanbul, 1990.
- Güler İlhami, “Çağdaş Arap Düşüncesinde Din Siyaset Tartışması”, *Türkiye Günlüğü*, S., 29, Ankara, 1994.
- Güner Ahmet, “Mâverdi'nin Hilâfet Kuramının Tarihsel Arka planına Bir Bakış” I-II, *DEÜİFD*, Sayı: 16, 2002, S: 3–36, Sayı: 17, 2003, S: 227–252.
- Halid M. İshakî, *İslâmî Siyaset Teorisinin Sorunları*, Editör: Mümtaz Ahmet, Çev; Halim Sırçalı, İstanbul, 1997.
- Halil İmaduddin, *Tehafutu'l-İlmaniyye*, Beyrut, 1975.
- Hamid Dabâşî, *İslam'da Otorite*, Çev; Süleyman Gündüz, İstanbul, 1995.
- Hamid İneyet, *Arap Siyasi Düşüncenin Seyri*, Çev; Hicabi Kırlangıç, İstanbul, 1991.
- Hamid İneyet, *Çağdaş İslami Siyasi Düşünce*, Çev; Yusuf Ziya, İstanbul, 1988.
- Hasan Hanefî, “Laiklik Ve İslâm”, *İslami Araştırmalar*, S: 3-4, Çev; Ahmet Akbulut, Ankara, 1995.
- Hasan Hanefî, *Buhus Fi'l-Ulum*, Mısır, 1986.
- Hasan İbrahim Hasan, Ali İbrahim Hasan, *En-Nuzumü'L-İslâmiyye*, Kahire, 1970.
- Hatemi Hüseyin, *İslam Hukuk Felsefesinde Hukuk Devleti Üzerine Düşünceler*, İlim Ve Sanat, Sayı:25,1989.
- Hatemi Hüseyin, *İslâm Hukukunda Devlet Yapısı*, Hareket Yayınları, İstanbul, 1970.
- Hatiboğlu Mehmed Said, “Hilafetin Kureyşliliği”, *AÜİFD*, C. XXIII, Ankara, 1978.
- Hatiboğlu Mehmet Said, “Saltanata Karşı Hadis”, *AÜİFD*. No: 113, Ankara, 1973.
- Hatiboğlu Mehmet Said, *Siyasi İçtimai Hadiselerle Hadislerin Münasebetleri*, Ankara, 1978, (Basılmamış Doçentlik Tezi).
- Hawting G. R. , *The First Dynasty Of Islam*, Carbondale, Trz.

- *Hilafet Ve Hâkimiyeti Milliye*, Haz; Anonim, Ankara, Trz.
- Huart, C. L, “Bey’at”, *İA*. İstanbul, 1990.
- Hugh Kenedy, *The Umeyyed Caliphate*, Newyork, 1986.
- Hurc, Ramazan, “Devlet Başkanlığı Sürecinde Hz. Muhammed”, *FÜİFD*, 5, Elazığ 2000.
- Huriye Tevfik Mücahid, *Farabî’den Abduh’a Siyasî Düşünce*, Çev; Vecdi Akyüz, İstanbul, 1995.
- Hüseyin Advan, *El-Emevîyyun Ve’l-Hilafe*, Daru’l-Ciyl, 1986.
- İbn Kuteybe, Ed-Dineverî, *El-İmâme Ve’s Siyase*, Mısır, 1969.
- İbn Teymiyye, *Es-Siyasetü’Ş-Şer’iyye*, Kahire, 1961.
- İkbâl Cavid, “İslamda Devlet Adamı”, *İslam’da Siyaset Teorisi Ve Sorunları*, Edisyon: Mümtez Ahmet, Çev; Halim Sırçalı, İstanbul, 1997.
- İnalçık Halil, *Osmanlılarda Saltanat Veraseti Usulu Ve Türk Hâkimiyet Telakkisiyle İlgisi*, *SBFD*, 14/1, 1959, S: 69–95.
- İnalçık Halil, “Şer’at Ve Kanun, Din Ve Devlet,” *İslamiyat*, 1/4, 1998, S: 135–142.
- İnalçık Halil, “Türk Devletlerinde Sivil Kanun Geleneği”, *Türkiye Günlüğü*, Sayı: 58, 1999, S: 5–11
- İnan Ahmet, *Çağdaş Egemenlik Teorisi İle Kuran Hâkimiyet Kavramının Karşılaştırılması*, Ankara, 1999.
- İvanow W. “İmam” *İA*. İstanbul, 1990.
- Johansen Baber, *Sacred And Religious Element İn Hanafite Law-Function And Limits Of The Absolute Character Of Government Authority*, *Ernest Gellner Ve Jean-Claude Vatin*, Der: İslam Et Politique Au Maghreb, 1981, S: 281–303.
- Kallek Cengiz, “Bey’at”, *DİA*, İstanbul, 1995.
- Kapar M. Ali, *İslam’da Bey’at*, İstanbul, 1998.
- Kapar Mehmet Ali, *Halifeliliğin Emevîlere Geçışı Ve Verasete Dönüşmesi*, İstanbul, 1998.
- Kara İsmail, *Hilafet Risaleleri*, İstanbul, 2002.
- Karaman Hayrettin Karaman, İslam’da Hukuk Devleti Kavramı, *İlim Ve Sanat*, Sayı:25, Ankara, 1989.
- Karaman Hayrettin, “Kadının Şahitliği Örtünmesi Ve Kamu Görevi”, *İslami Araştırmalar*, C.5 S.4, Ankara, 1991.
- Karaman Hayrettin, İslâm’da Hukuk Devleti Kavramı, *İlim Ve Sanat*, 1989, Sayı: 25, Ankara, 1989.
- Kazıcı Ziya, *İslam Müesseseleri Tarihi*, İstanbul, 1994.

- Kettanî, *Et-Teratîbü'L-İdariyye*, Çev; Ahmet Özel, İstanbul, 1990.
- Kıyıcı Selahattin, *Mâverdi Ve Ebû Ya'lâ'nun Ahkâmü's-Sultâniyye İsimli Eserlerinin Muhteva Yönünden Mukayesesi*, Yüüfd, Sayı: 2, 1998.
- Koşum Adnan, *İslam Hukuk Doktrininde Hukuk Devleti Ve Hukukun Üstünlüğü*, Deüifd, Sayı: 16, 2002, S: 235–263
- Köprülü M. Fuad, , “Asa”, *İA*. İstanbul, 1990.
- Köprülü M. Fuad, *Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri Meselesi*, İstanbul, 1981.
- Köse Saffet, “İslâm'da Hukuk Devleti İlkelerinin Dinamikleri,” *İsam Araştırma Dergisi*, C:1, S: 2, Temmuz-Aralık, 1996, İstanbul,1997
- Köten Akif, “Hz. Peygamber'in İmamet Tasarrufu”, *Din-Devlet İlişkileri Sempozyumu*, İstanbul, 1996.
- Köten, Arif, “Hz. Peygamber'in İmamet Tasarrufu (Devlet Başkanı Olarak Hz. Peygamber'in Tasarrufları)”, *Din-Devlet İlişkileri Sempozyumu*, Beyan Yay., İstanbul 1993.
- Lammens, *Cabiye*, *İA*. İstanbul, 1988.
- Lewis Bernard, *İslam'ın Siyasal Dili*, Çev; Fatih Taşer, Kayseri, 1992.
- Lokman Tayyib, *İslam'ın Politik Sistemi*, Çev; Murat Çiftkaya, İstanbul, 1996.
- Madelung Wilferd, *The Succession To Muhammet*, Avustralya, 1997.
- Mantran Robert, *İslam'ın Yayılışı Tarihi*, Çev; İsmet Kayaoğlu, Ankara, 1981.
- Masud Muhammad Khalid, *The Doctrine Of Siyasa İn Islamic Law*, *Recht Van De Islam*,18/2001, S: 1–29
- Maverdî, Ebu'L-Hasan, *El-Ahkâmü'S-Sultaniyye*, Kahire, 1406.
- Mevdudi, “Kur'an'ın Ekonomik Ve Siyasi Öğretisi”, *İslam Düşüncesi Tarihi*, Editör: M. M. Şerif, Çev; Fatma Bostan, İstanbul, 1990.
- Miguel Andre, *İslam Ve Medeniyeti*, Çev; Ahmet Fidan, Ankara, 1991.
- Muhammed Abdulkadir, *En-Nizamu's-Siyasî Fi'l-İslâm*, Amman, 1986.
- Muhammed Ammâra, *Laiklik Ve Fanatizm Arasında İslam Devleti*, Çev: Salih Barlak, İstanbul, 1991.

- Muhammed Ammara, *Mutezile Ve Devrim*, Çev; İbrahim Akbaba, İstanbul, 1988.
- Muhammed Hamidullah, *İlk İslam Devleti*, Çev; İhsan Süreyya Sırma, İstanbul, 1992.
- Muhammed Hamidullah, *İslam Hukuku Etüdleri*, Çev; Kemal Kuşçu, İstanbul, 1984.
- Muhammed Hamidullah, *İslam Müesseselerine Giriş*, Çev; İhsan Süreyya Sırma, İstanbul, 1992.
- Muhammed Hamidullah, *İslam'da Devlet İdaresi*, Çev; Kemal Kuşçu, İstanbul, 1963.
- Muhammed Mescidî Camîî, *Ehli Sünnet Ve Şia'da Siyasi Düşüncenin Temelleri*, Çev; Malik Eşter, İstanbul, 1995.
- Muhammed Tahir İbn Âşûr, *İslam Hukuk Felsefesi*, Çev; Vecdi Akyüz, İstanbul, 1995.
- Muhammed Tavit Tancî, "İslâm'da Hilafet Ve Mezheplerin Doğuşu", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat, Fakültesi Dergisi*, Çev; E. Ruhi Fığlalı, S: I, Isparta, 1994.
- Muhammed, Hamidullah, *El-Vesaiku's-Siyasiyye*, Çev; Vecdi Akyüz, İstanbul, 1997.
- Muhammed Halidî, *Mealimu'L-Halife*, Amman , Trz.
- Muhsin Abdu'n-Nâzır, *Mes'eletu'l- İmame*, Beyrut, Trz.
- Mustafa Hilmi, *Nizamu'l-Hilafe*, İskenderiye, 1988.
- Mustafa Nevin Abdülhalık, *İslam Siyasi Düşüncesinde Muhalefet*, Çev; Ahmet Özel, İstanbul, 1990.
- Mustafa Zihni Paşa, *Hilafet Ve Halifesiz Müslümanlar*, Çev; Sadık Albayrak İstanbul, 1980.
- Mustafa, Sibaî, *İslam'da Din Ve Devlet*, Çev; İhsan Toksarı, İstanbul, 1966.
- Mücahid Huriye Tefvik, Farabi'den Abduh'a Siyasi Düşünce, Ter: Vecdi Akyüz, İstanbul, 1995
- Mümtaz Ahmet, *İslami Siyaset Teorisi Ve Sorunlar*, Çev; Halim Sıçralı, İstanbul, 1997.
- Nezh Eyubi, *Arap Dünyasında Din Ve Siyaset*, Çev; Yavuz Alagan, İstanbul, 1993.
- Niyazi Mehmet, *İslam'da Devlet Felsefesi*, İstanbul, 1990.
- Ortaylı İlber, Osmanlı Devletinde Laiklik Hareketleri Üzerine, Osmanlıda Din-Devlet İlişkileri, Der: Vecdi Akyüz, İst,1999,189-202
- Öke M. Kemal, *Hilafet Hareketleri*, İstanbul, 2004.

- Özçelik Ahmed Selçuk, İslâm Hukukuna Göre Hükümdarın Hukuki Durumu, İstanbul Üniversitesi. Hukuk Fakültesi Profesörleri Ve Doçentleri, Tahir Taner'e Armağan, İstanbul,1956, S: 143–165
- Özçelik Selçuk, İslam Hukukuna Göre Devlet Ve Fert Müsabetleri, A.Samim Gönensay'a Armağan İçinde
- Özçelik Selçuk, İslâm Hukukuna Göre Hükümdarın Hukuki Durumu, Tahir Taner'e Armağan, İstanbul,1956
- Özçelik Selçuk, İslâm'da Devlet Müessesesinin İnkişafı, *İÜHFİM*, C: 20, S:1–4
- Özdeş Talip, “Din- Bilim Ve Siyaset İlişkisi”, *İlam*, C. 2, S.: 2, İstanbul, 1997.
- Öztürk Yaşar Nuri, Kuran'a Göre Hukuk Devleti Ve İnsan Hakları, *İüifd*, Sayı: 1, 1999, S: 1–38
- Pederson, “Mescid”, *İA*, İstanbul, 1970.
- Rayyıs Ziyauddin, İslâm'da Siyasi Düşünce Tarihi, Çev: İbrahim Sarmış, Nehir Yayınları, İstanbul, 1995
- Repp Rihard C, Qanun And SharîA İn The Ottoman Context, Islamic Law SocİAl And Historical Contexts(Ed: Aziz El-Ahmeh), London And New York,1988
- Reşid Rıza, *El-Hilafe*, Kahire, 1988.
- Rosenthal E. J., *Ortaçağ'da İslam Siyaseti Düşüncesi*, Çev; Ali Çaksu, İstanbul, 1996.
- Saffet Köse, “İslamda Hukuk Devleti İlkesinin Dinamikleri”, *İlam*, C. I, S.: Iı, İstanbul, 1996.
- Sağdı Ebu Habib, *Dirasetu Fi Minhaci'l-İslami's-Siyasî*, Beyrut, 1985.
- Sarıkaya Saffet, Ehl-İ Sünnetin Devlet Telakkisinde İki Mesele: İdari Sistem, Devlet Reisine İtaat, *Sdüifd*,1997, Sayı: 4
- Sarıkaya, Saffet, “Hz. Peygamber'in Devlet Reisiği Ve Bunun Sonraki Nesillere Yansımaları”, *İl. Kutlu Doğum Sempozyumu* (Tebliğler) 20 Nisan 1999, *Sdüif*, Isparta 2000.
- Schacht Joseph, Law And State: Islamic Religious Law, The Legacy Of İslâm İçinde Ed: J.Schacht-L.E. Basworth, Oxford,1974, S: 392–403.
- Sefer b. Abdullah el-Havali, *el-İlmanıyyetu Neşetuha ve Tedavvuruha ve Asaruha Fi'l-Hayati'l-İslamiyyeti'l-Muaşere*, Mekke, 1982.
- Selahaddîn Debûs, *Halifetü Ve Azluhü*, İskenderiye, 1965.

- Selim Sıddıkî, *İslâm Devletinde Malî Yapı*, Çev; Rasim Özdenören, İstanbul, 1972.
- Severcan, Şefaettin, “Peygamberlik Ve Siyaset”, *Liberal Düşünce*, 4(14), 1999.
- Seyfettin Âmidi, *El-İmame*, Beyrut, 1992.
- Seyit Bey, *Hilafetin Mahiyeti Şeriyesi*, Ankara, 1340.
- Seyyid Âbid Ali Âbid, “Şiilerin Siyasî Düşüncesi”, *İslâm Düşünce Tarihi*, Çev; Yusuf Ziya Cömert, Editör: M. M. Şerif, İstanbul, 1990.
- Sıddık Hasan Han, *İklilü'l-Kerameh Fi Tibyani Mekasidu'l-İmameh*, Behapol, 1294.
- Sırma, İhsan Süreyya, *Devlet Başkanı Olarak Hz. Muhammed*, Işık Yay., İzmir 1993.
- Sönmez Abidin, *Şûra*, İstanbul, 1984.
- Subhi Salih, *İslâm Mezhepleri Ve Müesseseleri*, Çev; Hasan Karakaya, İstanbul, 1981.
- Şah Veliyullah Dihlevî, *Huccetullahi'l-Baliğa*, Çev; Mehmet Erdoğan, İstanbul, 1994.
- Şibli Numani, *H. Ömer Ve Devlet İdaresi*, Çev; Talip Yaşar Alp, İstanbul, 1986.
- Şimşek, M. Said, “İnsanın Halifeliliği”, *Bilgi Ve Hikmet*, İstanbul, 1995, S.: XI, 110.
- Şinnavi Fehmi, *Hilafet: Modern Arap Düşüncesinin Eleştirisi*, İstanbul, 1995.
- T. Abdülkadir Hamid, *Mekke Döneminde Siyasi Düşünce Metodolojisi*, Çev; Vahdettin İnce, İstanbul, 2001.
- Tanci Muhammed Tavit B. Tanci, İslam'da Hilafet Ve Mezheplerin Doğuşu, *SDÜİFD*, Sayı: 1, 1994, S: 25–68
- Taneri Aydın, “Hacib”, *DİA*, İstanbul, 1990.
- Temmavî, Muhammed Hz. Ömer Ve Modern Sistemler, Çev; M. Vesim Taylan, İstanbul, 1993.
- Tevfik Eş-Şâvî, *Fıkhu'ş-Şûra Ve'l-İstişare*, Byy., 1992.
- Thomas, Arnold, *The Caliphate*, London, 1965.
- Thomson Davit, *Siyasi Düşünce Tarihi*, Çev; Heyet, İstanbul, 1996.
- Toptaş, Mahmut, *Medine Devletine Giden Yol*, İstanbul, 1990.

- Türcan Talip, *Devletin Egemenlik Unsuru Ve Egemenlikten Kaynaklanan Yetkileri: İslam Ve Batı Hukuk Düşüncesi Bağlamında Bir İnceleme*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 2001
- Türcan Talip, *El-Maverdi Ve Ebu Ya'la'da Siyasi İktidarın Meşruiyeti Sorunu*, S.Demirel İlahiyat, 3/1996, S: 293–304
- Türcan Talip, *İslâm Hukukunda Hukuk Devleti Kavramının Teorik Temelleri Üzerine*, İslâmi Araştırmalar, C:14/2, 2001, S: 245–251
- Türcan, Talib, “Maverdi Ve Ebu Yalada Siyasi İktidarın Meşruiyet Sorunu”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. II, Isparta, 1996.
- Uçar Şahin, *İslam'da Mülk Ve Hilafet*, İstanbul, 1996.
- Uludağ Süleyman, “Halife”, *DİA.*, Xv, 299.
- Uludağ Süleyman, *İslam-Siyaset İlişkileri*, İstanbul, Trz.
- Uludağ, Süleyman, “İslam-Devlet İlişkileri”, *Türkiye Günlüğü*, S.. 13. Ankara, 1990.
- Vaglieri L.V., “Raşid Halifeler Ve Emevîler”, *İslam Kültür Ve Medeniyeti*, Çev; İlhan Kutluer, İstanbul, 1988.
- Watt Montgomery, “Din Siyaset Bağlantısı”, *Bilgi Ve Hikmet Dergisi*, Çev; Turan Koç, S. 14, İstanbul, 1995.
- Watt Montgomery, *God's Caliph: Quranic Interpretations And Umayyad Claims*, Iran And Islam, Ed: C.E.Bosworth, Edinburgh, 1971, S: 565–574
- Watt, WillAm Montgomery, *Hz. Muhammed Peygamber Ve Devlet Kurucu*, Çev.: Hayrullah Örs, Remzi Kitabevi, İstanbul 1963 (*Peygamber Ve Devlet Adamı Hz. Muhammed*, Çev; Ünal Çağlar, Yöneliş Yay., İstanbul 2001).
- Welhausen, *Arap Devleti Ve Sukûtu*, Çev; Fikret Işıltan, Ankara, 1986.
- Wensinck A. J. “Aneze”, *İA*. İstanbul, 1990.
- Wensinck A. J. “Hutbe” *İA*. İstanbul, 1990.
- Wensinck, A. J., “Emirü'l-Müminin”, *İA*. İstanbul, 1990.
- Yaman Ahmet, *Hilafet-Saltanat Dönüşümü Bağlamında Klasik Dönem Müslümanların Reel Siyaset Anlayışlarının Seyri Üzerine*, *Tabula Rasa*, Yıl: 2, Ocak-Nisan 2002, Sayı: 4, S: 45–62
- Yaman Ahmet, *İslam Hukukunda Devletler Arası İlişkilerin Temel Niteliği*, İlam, C. II, S.: I, İstanbul, 1997.

- Yaman Ahmet, *İslâm Hukukunun Oluşum Süreci Ve Sonrasında Siyaset Hukuk İlişkisi*, İstanbul, 1999
- Yeniçeri Celal, *İslam'da Devlet Bütçesi*, İstanbul, 1984.
- Yeniçeri, Celal, *Peygamber, Devlet Başkanı, Aile Reisi: Hz. Muhammed Ve Yaşadığı Hayat*, MÜİFV. Yay., İstanbul 2000.
- Yıldırım Ramazan, *20. Yüzyıl İslam Dünyasında Hilafet Tartışmaları*, İstanbul, 2006.
- Yurdaydın Hüseyin Gazi, Devlet Ve Din, Halifelik Ve Laiklik, AÜİFD, Sayı: 26, 1983, S: 173–18
- Yücesoy Hayrettin, “Tadavvuru’l-Fikri’s-Siyasi İnde Ehli’s-Sunne”, *En-Nedve*, S. II, Amman, 1990. Zafir Kasımî, *Nizâmu’l-Hüküm*, Beyrut, 1992.
- Ziyaüddin Rayyıs, *El-İslam Ve’l-Hilafe, Fi Asri’l-Hadis*, Kahire, Trz.
- Ziyaüddin Rayyıs, *İslam Siyasi Düşünce Tarihi*, Çev; Ahmet Sarıkaya, İstanbul, 1990.